

UNITÁRIUS ÉLET

XLIX. évfolyam 11. szám

1995. november

Levél Kolozsvárról... Anno Domini 1570. november 20.

Még sötét van, de a város éledezik. Ajtócsapkodás, számszöreg és patadobogás jelzi, hogy Kolozsvár szorgalmas kereskedő polgárai útrakészülődnek és a városkapuk megnyitása után elindulnak megszokott vándorlásukra.

A templom főbejáratával szemben fény szűrődik ki a plébánia emeleti ablakán. Az éjjeli őrök tanúsíthatják, hogy főtisztelendő Dávid Ferenc szuperintendens úr most is ébren töltötte az éjszakát. A világos szobában súlyos tölgyfaasztal, rajta kalamáris és lúdtollak koszorúzzák a szürkés, sárgás árkuspapírt. Üres még a szöveg helye, csupán a megszólítá t írta le küldője. Néhány hatalmas főliás és a nyitott Biblia egészíti ki az asztali csendéletet.

Az ősz főpap elgondolkozva nézi az ébredő várost. Kezében messziről jött papírtekercs, barátjának, Palaeologusnak sorai, amelyek válaszra várnak. Neki fohászkodik, majd csüggedten engedi vissza kezét, mert olyan nehéz bátorítani a számkivetettet, mikor önönmaga is sötét gondolatoktól terhes.

Vadul kavargó gondolatai az emlékezéshez menekülnek és így próbál erőt nyerni a vigasztaláshoz. Nincs messze a plébániától a ház, ahol először ragyogott rá a napsugár. Felvillan előtte a hatalmas óvári templomot és zárdát óvó kőfal, amelyet előbb megcsodált, majd sokat játszott tövében, végül árnyéka alatt forgatta könyvét elmélkedő diákként. De a kőfalak másra is emlékeztették. Szegény, fáradt menekülőkre, akik el sem tudták még felejtetni Dózsa tüzes trónját, máris csattogott hátukon Szulejmán korbácsa. Hányszor nézte végig, miként ömlenek össze gyász-tengerré a török- és németföldre darabolt Magyarországot két rabságú, de egyszenvedésű menekültjei. A tenni nem tudás kínzó fájdalma irányította útra a lélek nagy kérdéseinek kutatására, Isten útjai-

nak és igazságainak megismerésére. Emlékszik még milyen szent izgalommal indult az újonnan felállított brassói főiskolába, majd Wittenbergbe. Megismerte a Biblia szépségét, de Wittenberg arra is jó volt, hogy megismerje Melanchton szelídségét és emberbecsülését.

– A Szentírás lelki vértetével jöttem haza szolgálni. Enyhíteni a sebek kínjait, bátorítani az örvendezőket, hirdetni a jézusi tanításokat. Milyen boldog voltam – sóhajtott fel – amikor először mehettem fel gazdaként a gyermekkoromban oly sokszor megcsodált nagytemplomi szószékre... Milyen izgalommal váraкоztam őfelsége fogadótermében, amikor a „Doktor” bemutatott neki. Mindketten úgy éreztük, ez a találkozás összekapcsolt bennünket örökre. –

– Emlékszem arra az izgalmas éjszakára is, amikor először olvastam végig a tudós orvos és teológus, a spanyol Servetus egyik könyvét a Szentháromságról. Le sem tudtam tenni, amíg meg nem értettem és el nem fogadtam igazságait. Hiába volt a görögök bölcsessége, a teológusok magyarázkodása, a názáreti Jézus ember volt, Isten lelkével megáldott ember, akit követni kell. Megértettem a genfi máglya vállalását! –

– Még a későbbi nagy ellenfél, Méliusz is meghökkent és megtorpant a nagy igazsággal szemben ... de csakhamar visszarettent tőle, és egy közösen szerkesztett hitvallás után visszacsatlakozott a pápások „igazságához”, a régi tradíciókhoz. Szívemnek egyáltalán nem örvendetes vitatkozás sorozatra kényszerített. Ó hogy gyűlölttem ezeket a perlekedéseket Isten ügyében!!! Hogyan keveredett bele mind több személyes gyűlölet, irigység, vagy bosszú az ellentétbe. Csak a fejedelem és néhány főúr maradt az igaz út mellett ... és a nép... –

DÁVID FERENC MAGYAR NYELVŰ
PRÉDIKÁCIÓS KÖTETÉNEK CÍMLAPJA, 1569
(A könyv a Magyarországi Unitárius Egyház tulajdona)

Futó emlékezése ismét sötét valóságot idézett. A fiatal fejedelem egyre többet betegeskedik. Egyre nagyobb nyomás nehezedik rá, külföldről, belföldről egyaránt... A szultán és a császár egyre nagyobb területeket marcangol a szerencsétlen országból. Az egykori kedves tanulási hely, Wittenberg is egyre vadabb ütköző helye a maradi és a jövőt kereső erőknél. Európa fegyverkezik, hogy borzalmasan véres és pusztító háború törjön ki a szeretet egyháza és Jézus Krisztus nevében. Mi lesz a világból?! Mi lesz az életből?!... Akaratlanul is a nyitott Bibliába tekint.

A Zsidókhoz írt levélnek van nyitva, a negyedik résznél. Olvasni kezdi: „Mert az Istennek beszéde élő és ható, élesebb minden kétélű fegyvernél. És elhat a szívnek és léleknek, az ízeknek észlelőknek megoszlásáig, és megítéli a gondolatokat és a szívnek indulatait.”... Az ősz főpap feleletet talált aggódó kételyeire. Nincsen kétsége többé, nincsen aggodalma... Boldog megnyugvással veszi kézbe az egyik lúdtollat és előbb gondolkodva, majd mindig sebesebben futja végig a sorokat, egyszer-egyszer olyan heves-séggel mártja tollát a kalamárisba, hogy annak fekete vére szertefreccsen. Félóra sem telik bele és kész a válasz, amire eddig nem volt elég az egész éjszaka sem.

Kézbeveszi és előbb mormolva, majd mind hangosabban és ércesebben olvassa tiszta hitének csodálatos himnuszát:

„Ha valaki levetkezett minden emberi szenvedélyt, nem fogja siratni századunk nyomorait. Hogy pedig magunkról írjak, oly időket élünk, amikor nem tanácsos az igazságot keresni, hallgatok arról nyilvánosan, amit érzek. De akit az Isten lelke megvilágosított, ha hisz, nem hallgathat és az igazságtól sem térhet el. Oly nagy ugyanis a lélek ereje, hogy az emberi elme valamennyi hamis leleményét megvetve csak egy célra törekszik, hogy Isten dicsősége megvilágosodjon és egyháza épüljön, még ha az egész világ

dühöng és ellentmond neki. Mivel akiket az Atya Fiára bízott össze kell hogy fogjanak és Krisztus köntöse is a katonák kezében épségben maradjon...”

„Első látásra talán úgy tűnik, hogy a vallás dolgairól felvetett romláshoz és igen nagy veszedelemhez vezettek, de a Krisztus halálakor támadt földrengés a feltámadásakor lecsillapodott.

Ezeket nem azért írom, hogy Te legtudósabb férfiú ezt ne tudnád, hanem hogy megmutassam, ezekben a küzdelmekben kiváltkép mi segít engem, és miért bizonyos, hogy Isten erőteljes edényeivel is munkálkodik az ember akarata ellenére is. Mert nem engedheti meg, hogy igéje üresen térjen vissza hozzá.

Ellenfeleink rosszindulata és gyűlölete vont bele ebbe a háborúságba. Midőn elfogadtam, semmi mást nem akartam nyilvánosan tanítani és előterjeszteni csak azt, ami Isten igéjében nyilvánvalóan benne van. Akkor sokmindent nem értettem miként van, de az ellenkező féltől kényszerítve a hamis tanokat megismertem és egészen más úton kellett elinduljak. Sőt minden tételükkel ellenkezőt kellett szembeállítsak, amellyel pedig az Istenről való doktrínájukat védelmezték...”

„Az Úr Isten az Ő Szentlelke által világosítsa meg gondolatainkat, hogy Istent igéi szerint követhessük és Benne egyek legyünk”.

A zárszavakra mintegy isteni megerősítő pecsétként reákondukt a főtéri templom nagyharangja. Szavába belekonduktak a többi templom harangjai. Zengtek, bongtak a harangok és a felvillanó első fénysugarak glóriával vonták be az ősz főpap homlokát.

KOLOZSVÁRON, AZ ÚRNAK 1570. ESZTENDŐ NOVEMBERÉBEN RÓRÁTÉRA HARANGOZTAK!

Szász János

Nyitrai Deák Berta

Kilométerkövek a Maros mentén

(Bogáti Fazakas Miklós emlékének)

Bolyongtam egyszer a Maros hosszában
Az országúton Déva vára mellett,
Mert megérinté lelkemet a múltból
Egy régi emlék – és kutatnom kellett.

Kilométerkövek az úton végig
Megvillantak az izzó napsugárban;
A júliusi fojtó csend megülte
Még a cellát is odafönt a várban.

Pedig úgy kellett volna kérdésemre
A felelet: hogy melyik alá tették,
Vagy merre lett el a mérföldkő innen,
Amely jelezte, hogy hová temették.

Ó, jó Bogáti Fazakas Miklósunk,
Te írtad egyszer, hogy kiszálltál nála,
S menekülés közben meglátogattad
A sírban fekvőt, mint hű tanítványa.

Te írtad, hogy egy mérföldkő jelezte
Csupán a helyét beomlott sírjának;
Hogy ne ismerje fel senki a helyet,
Hová hívei egy könnyet elsírnának.

Te írtad, hogy itt van, a Maros-parton,
A déva-vári római út mellett.
Ó, jó Bogáti Fazakas Miklósunk,
Mért is írtad oly híven a helyet?!

A szenvedés-gyötörte drága holtat
Börtönőrei hogy hová temették...
Mért is írtad le, hű védelmezője –
A korcs unokák hogyha elfeledték.

Mégis köszönjük, hogy ennyit megírtál,
Tiszta szívünkből, te drága zsoldár,
Mert íme, hogyha mérföldkővet látunk,
Bár nem tudjuk, hogy melyik alatt nyugszik,
Minden kilométerkövet megáldunk.

(Megjelent az 1956. évi unitárius könyvnapárban.)

A TEMPLOMLÁTOGATÁS FOKOZÁSÁNAK IDŐSZERŰ KÖVETELMÉNYEI

II. rész

Lehet, hogy a jó prédikáció sem sokszorozza meg mindig a templomlátogatók számát. Sokan, sajnos, annyira közömbössé lettek, hogy bármennyire is dicsérik a templomba járók a lelkészük ékesszólását, szép beszédét, őket ez nem érdekli, szívüket meg nem mozgatja. A fiatal nemzedék, amelynek lelkébe templom és egyház iránti érdektelenséget sulykolt, vagy a hitetlenség konkolyát hintette a letűnt beteg ideológia, a legtöbb helyen szinte teljesen hiányzik a templompadokból. Mit tudunk tenni? „Ha a hegy nem megy Mohamedhez, Mohamed megy a hegyhez” – tartja a közmondás, és nekünk is ez a megoldás marad. A lelkésznek is el kell mennie azokhoz, akik sziklakonoksággal tartják magukat távol tőle, Istentől, templomtól, így figyelmeztetve őket, hogy nem feledkeztek el és nem mondtak le róluk, az egyháznak szüksége van rájuk, és nekik is az egyházra, templomra.

Természetesen, nemcsak a templomból távolmaradókat köteles meglátogatni, felkeresni a lelkész, hanem gyülekezete minden hívét, családját. A lelkigondozás ezen formáját általában év elején szokta végezni. De évente többször, bármikor is felkeresheti híveit, főleg azokat, akik elmaradtak a templomból, vagy különleges gondokkal küszködnek. Fontos minden családot meglátogatni. Megtörténik, hogy egyeseket többszöri próbálkozás után sem kapunk otthon. Meglátogatásukról ne mondjunk le, hogy mellőzésük ne szolgáltatson okot – főleg érzékenyebbek esetében – a templomból való kimaradásra.

Hogyan történjen a látogatás?

Vannak olyan vélemények, hogy palástosan, Bibliával, rövid áhítat végzésével. Tudommal többen gyakorolják ezt így. Magam soha nem végeztem így a családlátogatást, mert meggyőződésem, hogy a látogatás alkalmával lélek-közelbe kell kerülni a hívekkel, amennyire lehet. A palást, a bibliaolvasás sokak szemében hivatalos jelleget adhat e ténykedésnek, s a kívánt közeledés útját állhatja. Ehelyett – szerintem – beszéljünk el őszintén, nyíltan híveinkkel, ne csak egyházi, de mindenfajta, őket érintő kérdésekről, s hiszem, hogy a templomlátogatás, az egyházhoz való közeledés számára „emberek halászaivá” lehetünk.

Általában a lelkészt a gondnok vagy valamelyik kebli tanácsos is elkíséri a látogatás végzésekor. Ez jó addig, amíg például egy új lelkész megismeri a híveit, de ezután talán jobb lenne, ha a lelkész egyedül menne híveihez, mert más személy jelenlétében nem úgy nyilatkozik, nem oldódik fel a felkeresett, mintha csak a lelkésze van jelen.

Bár a rendszeresen, pontosan elvégzett családlátogatás után nem telik meg a templom, konkrét eredménye a ténykedésnek – saját tapasztalatom, de mások tapasztalata alapján is –, hogy a meglátogatott családok tagjai, olyanok, akik ezt csak nagynéha teszik, a látogatást követő vasárnap nagyon sok esetben eljönnek a templomba. Ez lehet, hogy még megismétlődik és rendszeressé válik, lehet, hogy elmarad, de mindenképpen eredmény.

A hívek lelkigondozásának másik formája, a beteglátogatás is befolyásolja – ha nem is úgy, mint a családlátogatás – az istentisztelet látogatását. Természetesen nem a súlyos betegekről, hal-

doklókról van szó, hanem azokról a könnyebb betegekről, akik felgyógyulásuk után, ha azelőtt nem is tették, a látogatás hatásaként eljönnek a templomba. A beteg embernek mindenképpen jólesik a látogatás, és a lelkésznek gondgal, együttérzéssel végzett beteglátogatási munkája csak jó irányulást adhat a templomlátogatásnak.

Elmondhatjuk, hogy mind a család-, mind a beteglátogatás bizonyos mértékben fokozhatja a templomlátogatást, de ez nem elég! A lelkigondozás terén olyan módszereket kell bevezetni, amelyek megkapják, megmozgatják a templom, az egyház felé elindítják a gyülekezet nagyobb hányadát. Gondolok itt az ifjabb nemzedékre, nemcsak a fiatalokra, a megkonfirmált ifjakra, hanem a harmincas-negyvenes nemzedékre, akiket csak nagy ünnepeken látni a templomban, akiket a kommunista nevelés, a munkanappá lefokozott vasárnapok fásulttá, közömbössé tettek templom és egyház iránt. Őket kell felrázni, bibliaórák, szeretetvendégségek, egyházi rendezvények tartásával, dalárda szervezésével, öntudatosítva bennük, hogy ők azok, akiknek át kell venniük maholnap a stafétabotot az öregektől, akiket lassan hazaszólít Isten. Megértetni velük, hogyha ők nem lépnek be a ritkuló sorokba, ha nem érzik át a felelősségüket, lassan kiürül a templom, nemcsak valláserkölcsei, de nemzeti életünk, anyanyelvünk e viharvert végvára.

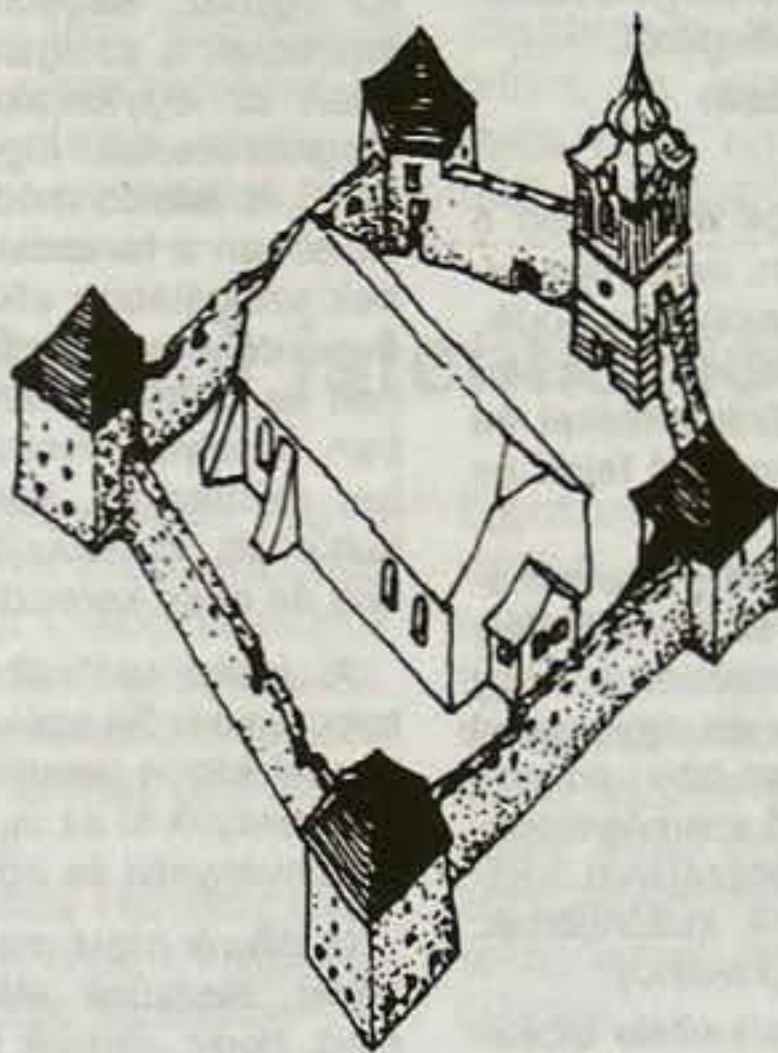
Nagyon fontos, lényeges, életbevágó a templomlátogatás szempontjából a gyermekek és az ifjak lelkigondozása. Az iskolai vallásórák részben segítenek végezni e munkát. Ennek keretében I–VIII. osztályig biztosított a gyermekek lelkigondozása. De emellett az egyházi helyiségekben is végezni kell a munkát. Minden módszerrel megszerettetni a gyermekekkel a templomot, az igazat, a jót, a szépet. Szeretetvendégségen, ünnepélyeken való szerepeltetéssel, énekek, versek tanulásával mind a jövő templomos gyülekezetének a nevelését szolgálva.

Az ifjakat is, akik nincs hová menjenek, hacsak drága és haszontalan mulatóhelyekre nem, fel kell karolnunk. Ez a feladata az ifjúsági egyletnek, amely bibliaórával, összejövettel, tevékenységével ifjainknak utat mutat a templom, a lelki értékek felé, hadd érezzék, hogy ott vannak otthon, oda tartoznak, ott mindig várnak és számítanak rájuk.

A templomlátogatás időszerű követelményeiről a prédikálás és lelkigondozás terén még sokat lehet és kell be-

szélni. És még többet tenni, cselekedni. Én többnyire egyéni tapasztalataimról szóltam, s végezetül elmondhatom, hogy a templomlátogatás fokozásában a prédikálás és a lelkigondozás fő helyet foglal el, de csak ha mindkettőt teljes emberként, tehetségünk szerint a legjobban végezzük, számíthatunk eredményre. Ne bántson, csüggedjen, ha ez az eredmény nem azonnali, ha a „nehéz, de gyönyörűséges iga” gyakran hiábavaló tehernek tűnik. Csak tegyük, amit lehet és amit kell. Én hiszem, hogy Isten megáldja fáradságunk, igyekezetünk!

Pálfi Dénes
(Keresztény Magvető)

Az árkosi unitárius templomvár

Gyöngyössy János rajza
(Székely templomerődök)

Az igazság védelmében

Szeptember hónapban Románia erdélyi városaiban tiltakozó gyűlések megrendezésére került sor a diszkriminatív és a kisebbségek anyanyelvi oktatását korlátozó, az egyházi iskolák működését nem szavatoló új Tanügyi Törvény ellen.

Kolozsváron a szélsőségesen jobboldali nacionalista-soviniszta, magyarellenességről immár világhírűvé vált polgármester minden fenyegetése és megfélemlítő szándéka ellenére szeptember 8-án, a főtéri Szent Mihály templom zsúfolásig megtelt tiltakozó szándékú emberekkel.

A du. 5 órakor kezdődő ökumenikus istentiszteleti szolgálat keretében a római katolikus egyház nevében Czirják Árpád kanonok, az erdélyi református egyházkerület nevében dr. Csiha Kálmán püspök, az unitárius egyház képviselőjében András György előadótanácsos, a zsinatpresbiteri magyar evangélikus egyház részéről Kovács Erzsébet tanácsos-lelkész, a magyar baptista egyház képviselőjében Borzási István lelkész tartottak beszédet. Világi részről Szöcs Judit a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége Kolozs megyei elnöke, Káli Zoltán a Magyar Diákszövetség elnöke, dr. Bodor András egyetemi tanár és Molnos Lajos az RMDSZ Kolozs megyei szervezetének elnöke fejezték ki tiltakozásukat.

Ezután az egyházak képviselői Isten áldását kérték arra a 10 ifjú egyetemi hallgatóra, akik saját kezdeményezésre kerékpárral indultak tiltakozásra az Európa Tanács elé. Kolozsvárról Strassbourgba, hogy útjuk során minél szélesebb körben tudassák a nemzetközi közvéleményt a romániai új Tanügyi Törvény kisebbségellenes jellegéről.

András György előadótanácsos beszéde:

Kedves Testvéreim,

Az Unitárius Egyház képviselőjében állok meg ezen a szent helyen, Kolozsvár főterének szívében, amelyhez erdélyi magyarságunk egész történelme hozzákapszódik, hiszen a főtér és a belváros minden épületébe s az épületek minden kövébe ittlétünk és történelmünk emlékei és eseményei épültek be és elevenednek meg, föld felett és föld alatt egyaránt.

Azt a történelmi egyházat képviselem, amely a reformáció természetes következményeképpen itt született Erdély földjén, amely létszámát tekintve nem sorolható a nagy egyházak közé, de amely több, mint négy és egynegyed százados történelme folyamán következetes Isten és emberszolgálatával, egyházi kereteken túlnövő személyiségeinek munkásságával jelentős mértékben hozzájárult sajátos erdélyiségünk, de egész magyarságunk kultúrájának, szellemiségének kialakulásához és gazdagításához.

Minden nap és minden egyház elindul valamiféle bibliai-egyiptomi helyzetből, állapotból, tengereken vagy éppen pusztaságokon keresztül, megpróbáló erőfeszítések vagy élet-halál harcok között „sioni élmények és nébó-hegyi álmok”-kal kevert hangulatban, egy jobbnak megálmodott jövő reményében. A mi népünk is és benne történelmi egyházaink immár egyezer és száz évhez közeledő európai történelme is egy állandó küzdelmekkel és nagyon gyakran emberfeletti megpróbáltatásokkal telített vándorlás képe. És ha időnként néha-néha eljutottunk egy-egy csendesebb magaslatra az azért vált lehetővé, mert zászlóvivőink – hogy bibliai hasonlattal éljek-e a „Mózesek és Áronok”, a világi és vallási erők képviselői összefogtak és egymást kiegészítve jártak elől. Áldottak voltak azok a történelmi idők, amikor az előttünk járók tűzszlopokként haladtak az élen, mutatva a célt, a jövőre járó utat.

És mennyi szenvedés jutott osztályrészül nekünk, Európa szívében egyedül. Történelmünk, vándorlásunk, majd

sorozatos szétszórattatásunk állandó és megfeszített küzdelmet jelentett megmaradásunkért. „Ahová a magunk erejéből ezer esztendő munkájával kapaszkodtunk és minden lépcsőfokot a magunk izmaival és eszével láttunk... onnan dobtak le bennünket” írja Kós Károly 1921-ben, mint kiáltó szó „de-talpra kell állnunk”. És nekünk az összefogás erejével és a gondviselő Isten segédelmével sikerült is mindig talpra állanunk.

Ma újra „csillagtalan éjszakák” sötétednek erdélyi magyarságunk ege felett. Közelebből: magyar anyanyelvű és egyházi oktatásunk léte és jövője veszélyben van. Mind az Alkotmánnyal, mind a Románia által aláírt és ratifikált nemzetközi dokumentumokkal ellentétben álló, kisebbség – de főleg magyarságellenes Tanügyi Törvény nemcsak tiltakozásra, de fokozatos és következetes jogi küzdelemre és bátor kiállásra kényszeríti magyarságunkat és benne egyházainkat is. Ennek szellemében valamennyi hazai történelmi testvéregyházzal és a magyar demokrata érdekképviselői szervezetekkel együttműködve szeptember 17-re, vasárnapra, TEMPLOM ES ISKOLANAPI ISTENTISZTELETEK tartására hívtuk fel egyházközségeinket, híveinket és lelkészeinket. Tanulóink – gyermekeink és unokáink – közös érdeke és jövője azt kívánja, hogy határozott módon juttassuk kifejezésre egyházaink állásfoglalását az anyanyelvi és egyházi oktatás védelméért.

Meggyőződésünk, hogy az egyház napjainkban nem lehet csupán egy önmagát körülzáró vallásos csoportosulás. Az egyház, elsősorban az Istenországa ügyének és az embernek a szolgálatáért és nem önmagáért van. Éppen ezért az egyházaknak, mivel felelősségük napjainkban megnövekedett, függetlenül teológiai álláspontjuktól, cselekvő és felelős módon benne kell élniük abban a világban és abban a társadalomban, amelyben hívei is élnek, akiknek szolgálatára elkötelezték magukat. Ezt a felelősséget ma erdélyi egyházaink is megértették és ezért részt kívánnak és vállalnak azoknak a problémáknak a megoldásában, amelyek híveink problémái és amelyek sértik az ember méltóságát, korlátozzák szabadságát, veszélyeztetik kultúráját, identitását, jogát az anyanyelven való tanuláshoz és ezen keresztül jövőjét és megmaradását.

A „kiáltó szó” elhangzott a július 27-i debreceni és a szeptember 2-i székelyudvarhelyi fórumokon is. Kiáltó szavunkat közös istentiszteletünkön is hallatjuk. Tiltakozásunkat fejezzük ki az új romániai Tanügyi Törvény diszkriminatív, anyanyelvi és egyházi oktatásellenessége miatt.

Itt állunk most mindnyájan, nemzetiségi létünk határkövével. Nézzünk előre, mérjük fel teendőinket. Érezzük meg, hogy „életünk Hóreb hegyén minket is elhívott az Isten” s határozzuk el, hogy mindannyian közösen, egyakarral, a széthúzás turáni átka nélkül, keresői és harcosai leszünk az igazságnak. Hogy magunk is utat mutató tűzszlopok leszünk, hogy sem jóban, sem rosszban, sem alkalmas, sem alkalmatlan időben le nem mondunk arról, hogy közös ügyeinket s az igazságot szolgáljuk. Hogy imádkozni és dolgozni, küzdeni és ha kell harcolni fogunk azért, hogy megmaradjunk és a minket követőknek, az utánunk jövőknek, gyermekeinknek, unokáinknak jövőt biztosítsunk.

A gondviselő Isten áldását kérem minden igaz és nemes törekvésünkre, anyanyelvünk és iskoláink megmaradásáért folytatott közös küzdelmünkre, népünkre és egyházainkra.

A gondviselő Isten áldja meg ügyünkért áldozatot vállaló, hosszú útra induló ifjainkat. Ámen.

Jenő bácsi

Engem nem Ő vonzott az unitáriusok családjába, de ő tartott itt. Lénye a pestszentlőrinci unitárius gyülekezet kovásza, összetartó ereje volt. Mindenütt ott volt, ahol segíteni, lelki támaszt kellett adni. Kedves lényéből áradt az ember-szeretet. Ahol megjelent, még a nap is „felragyogott”, ahogy mondani szokás az ilyen típusú emberekre. Pedig bizonyosan neki is voltak és vannak saját problémái, gondjai. De ezek nem látszottak rajta. Lelkének oázisa mindannyiunk lelki menedéke volt a havanna-telepi kis unitárius templomunkban és mindenütt, ahol ő megjelent és megjelenik. Mert hívják, várják őt sokfelé.

Ő nemcsak lelkész volt, hanem mindannyiunk barátja, és az is maradt. Én katolikusból tértem át az unitárius hitre, bár nem konfirmáltam. Kedves városom, Debrecen, a kálvinisták „Rómája”. Ebben a városban – részben idegenvezetőként – ismerkedtem meg a reformációval, annak a hittételeivel és szerettem meg a protestantizmust.

Amikor a XVIII. kerületi Havanna-telep melletti KISZ lakótelepre (most Szentlőrinc-telep) kerültem házasságom révén, akkor feltűnt nekem a maga egyszerűségével a hatalmas betonház-kolosszusok között egy kis erdélyi stílusú, érdekes építésű „templomka”.

Hamarosan be is léptem a templomba. Éppen istentisztelet volt. A szószéken egy szuggesztív erejű, idősebb, de roppant fiatalos, dinamizmussal telt palástos lelkész, dr. Jakab Jenő beszélt. Annyira érdekesen, lelkesen végzte a szolgálatát, annyi életerővel, szemében tükröződő őszinte hittel, tiszta szívvel, becsülettel szolgált Istent, és vezette az Istenhez vezető úton a kis gyülekezetét, hogy engem is megragadott.

Amióta évekkel ezelőtt először léptem be ebbe a meghitt kis templomba, és megismertem egy csodálatos embert, vallást és vallási közösséget, magam is az egyistenhitet gyakorlom, és Jenő bácsi révén ismertem meg egy csodálatos, a református vallásból

származó hitet, az unitarizmust is, és ezt a hitet képes voltam a feleségemmel is megszerettetni.

Kettőt nyertem ezúton: dr. Szentgelicei Jakab Jenőben (mindannyiunk Jenő bácsijában) egy nagyszerű embert ismerhettem meg, és megismertem a legmagyarabb vallást, az unitarizmust.

Jenő bácsi 1995. szeptember 24-i, úrvacsoraosztással egybekötött őszi hálaadási istentiszteleten köszönt el tőlünk 81 évesen.

Egy nagyszerű közösséget és egy nagy feladatot hagyott utódjára, Rázmány Csaba lelkészre: olyan hittel és lelkesedéssel vezessen mindannyiunkat tovább vallási életünkben, mint ahogyan azt Ő tette sok-sok éven át mindenhol, ahová kötelessége Őt az élete során szólította.

Minden jót, Jenő bácsi a további életedre. Maradj közöttünk, szeretteid, barátaid között mindörökké!

Halász István

Búcsú istentisztelet

Szeptember 24-én vasárnap, őszi hálaadás napján, ezen a jellegzetesen unitárius ünnepen egy unitárius lelkész búcsúzott a szószéktől. Talán nem véletlen, hogy ezt a napot választotta dr. Szentgelicei Jakab Jenő lelkész elköszönni gyülekezetétől. Ősi, erdélyi unitárius családból származván életét a magyarság és az unitarizmus ügyének szentelve, 81 életévet betöltve búcsúzott el híveitől, barátaitól és szószékétől.

Búcsú istentiszteletén, melyen hívei, barátai zsúfolásig töltötték meg a pestszentlőrinci templomot, jelen voltak a magyar és az erdélyi unitárius egyházak püspökei és főbb tisztségviselői.

Az imát dr. Szabó Árpád professzor mondta, az úrvacsorai ágendát dr. Erdő János püspök. Prédikációjában dr. Jakab Jenő szeretettel emlékezett meg mindazon gondnokairól, presbitereiről, híveiről, akik az együtt töltött évek alatt segítségére voltak, hogy testvéri együvértartozással kovácsolódjon a gyülekezet.

Az istentisztelet után dr. Péterfy Réka gondnokasszony köszöntötte elsőként a búcsúzó lelkészt, majd az Erdélyi Unitárius Egyház képviselőiben dr. Erdő János püspök és dr. Szabó Árpád professzor következett. Dr. Szabó Árpád felolvasta egy régi barát – aki nem lehetett itt – Szabó Dezső ny. kolozsvári lelkész köszöntő sorait is. A Magyarországi Unitárius Egyház részéről Bencze Márton püspök és dr. Murvai Sámuel főgondnok köszöntötte. Végezetül dr. Murvai Sámuel főgondnok beszédéből idézünk: „Egyetemes

Egyházunk és annak minden tagja nevében köszönöm meg mindazt, amit egy életen át ezért a mi kedves közösségünkért tettél és kívánom adjon az Úristen hosszú, békés boldog nyugdíjas életet, hogy eddigi fáradaimadat bőven kipihenhesd. Életed küzdelmekben bővelkedő időszak után jöjjön el az ősz jellemző, letisztult megbékélés ideje, annak minden megnyugtató derűje. Velem együtt egyházunk minden tagja testvérként, meleg szeretettel ölel most keblére és kívánja, hogy ez az időszak sokáig tartson, és azt sok-sok éven át élvezhesd mindnyájunk örömeire.”

UNITÁRIUS ELŐDEINKRŐL...

Perczelné sz. Kozma Flóra [1864–1925]

Az unitárius egyházban keveset hallunk azokról az asszonyokról, akik az irodalomban kifejtett munkásságukkal tették ismertté nevüket.

Azt tudjuk, hogy a magyar és az unitárius irodalomban a néhai unitárius püspök, Enyedi György az, aki elsőként szól „Gizmunda és Gisquardus története” című munkájában a nők megbecsülése mellett. Aztán a következő, a XVII. században Kolosi Török István (1610–52) unitárius lelkész „Az asszonyi nemnek nemességéről, méltóságáról és dicséretéről való ritmusok” című, 224 szakaszos versében áll ki az asszonyok mellett. Ezt követően a XIX. században Fanghné sz. Gyujtó Izabella (L. Unitárius Élet 1990. 5. sz.) irodalmi munkássága bizonyítja a nőknek az irodalom területén való helytállását.

Ma a XIX. század második és a XX. század első két évtizedében élő és munkálkodó Perczelné Kozma Flóra unitárius írónővel foglalkozunk.

Perczelné Kozma Flórának, az „unitárius nőapostol”-nak életrajzával kevesen foglalkoznak. Nevével gyakran találkozunk az említett időszakban egyházi lapjainkban, főleg a budapesti Dávid Ferenc Egylet műsoros rendezvényei kapcsán. Méltatói között van dr. Boros György, későbbi püspök, és foglalkozik vele – mint modern teológiai elveket valló magyar unitáriussal – Wilbur Morse Eare „A mi unitárius örökségünk” című (1937) könyve is. Életrajzával – nagy vonalakban – Zoványi Jenő „Magyarországi protestáns Egyháztörténeti Lexikon”-jában (1977) találkozunk, amely lexikon jellegénél fogva csak rövid adatközlésre szorítkozik.

Ha egybevetjük a Perczelnével foglalkozó sajtótudósításokat Zoványi lexikon-közlésével, a következőket tudjuk meg felőle:

Fejér megyében Baracskán született 1864-ben, református családban. Apja Ferenc, a magyar lótenyésztés egyik megteremtője, anyja Domokos Judit. A szülők, mint egyetlen gyermeküket, gondos nevelésben részesítik. 1884-ben házasságot köt a katolikus vallású Perczel Ferenc tisztviselővel és Budapestre költözik. Itt ismerkedik meg az unitárius egyház tanaival. 1893. május 9-én férjével és három gyermekükkel az unitárius egyház tagjai közé lépett.

Irodalmi munkásságának kezdete erre az időszakra esik. Ír az Alkotmány, a Magyar Közművelődés, a Budapesti Hírlap, a Magyar Nőegyesületek Lapja, a Magyar Szó, a Nemzeti Nőnevelés, a Nő, a Nő és a Társadalom, az Újság és az Unitárius Közlöny című lapokba. Munkái túlnyomó többsége vallásbölcseleti, de nem idegen tőle korának egyetlen más, általános érvényű problémája sem.

1901-ben Budapesten is megalakul a Dávid Ferenc Egylet, amelynek elnöke Ürmösy Miklós miniszteri tanácsos mellett, mint társelnök: Perczelné Kozma Flóra. Itt hangzanak el a kor „modern” unitarizmust tükröző felolvasásai.

Ezeket a felolvasásokat Elekesné, az Unitárius Egyház című lap 1927. dec. 15-i számában megjelenő „Hit és tudás” című tanulmányában egy-egy külön „imakönyvnek” nevezi, amelynek legszebb része az, amely az ember Jézussal foglalkozik. Ezekben a részekben Perczelné – írja Alexi Elza – (Unitárius Egyház; 1908. 1. sz.) „beszélget és velünk gondolkodik.”

A budapesti Dávid Ferenc Egylet mellett felolvasásokat tart a Magyarországi Nőegyesületek Szövetségének közgyűlésein, a Művészet és Művelődés Magyar Nők Köre ismeretterjesztő estélyein, A Magyar Békeegyesületek ismeretterjesztő ülésein, a Feministák Egyesületének nyilvános értekezletén, az Állandó Béke Magyar Bizottságának nagy-

gyűlésén. Mint előadó jelen van a pozsonyi Protestáns Irodalmi Kör, és a Temesváron tartott Gyermekekvédő Országos Kongresszuson.

Perczelnének a különböző lapokban megjelenő cikkei és felolvasásai – a néhai erdélyi püspöknek, Ferencz Józsefnek ajánlott „Felolvasások és közlemények a modern vallásbölcselet és szociológia terén” című könyvben jelennek meg. E könyvet dr. Boros György a Nők Világa című lapban (1908. 3. sz.) „egy mélyen gondolkodó lélek vallástételének” nevezi. E munkában a szerző tisztázza a vallás, a modern szocializmus és a modern nő fő kérdéseit.

A könyv kiadásának érdeme a Patria irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaságé. A könyv felől Péterfi Dénes akként nyilatkozik, hogy az „a szabadelvű vallásos szellemnek gyönyörűséges hajtása.”

Dr. Boros György azt írja, hogy a munkában a szerző belát a teológiai és a filozófiai kérdések mögé. Túllep a misztikus filozófusok határán, és a reformátorok légkörében találja otthon magát. Szívesen használja a XVI. századbeli reformátorok fegyvereit.

A Divatszalon című lap (1908. júl. 1.) kritikája a könyv szép, tiszta magyar nyelvét dicséri. Tartalmát a tudásból és a nemes gondolkodásból fakadónak mondja. Alexi Elza szerint a munka azoknak ajándék, akiknek lelkéből a keserű megpróbáltatások és a meg nem hallgatott imák kiölték a hitet, vagy akiket a jólét és a földi örömek elszakítanak a minden anyagon felül álló legtökéletesebb Lénytől.

A könyv második kötete 1915-ben jelent meg. Jövedelme a háborúban megvakult katonák megsegítését szolgálja. A 600 oldalas, 41 közleményt a „korán elhunyt hű és jó férje” emlékének szenteli. Az itt megjelenő közlemények főleg a nő-kérdéssel foglalkoznak.

Miben áll Perczelnének modern unitarizmusa, és mi a jelentősége annak a Magyarországi Unitárius Egyház életében?

Köztudott, hogy a mai Magyarország területére az unitárius vallást az Erdélyből származó, és a magyarországi részekben főleg a fővárosban – Budapesten – megtelepülő hittestvéreink hozzák magukkal. Megjelenésük az ortodox protestantizmus részéről gyakori ellenállásba ütközik. Az I. világháború utáni korszakban az egyházakban is megindul egy bizonyos fokú modernizálási törekvés, amely elsősorban a dogmák ellen irányul. Perczelné, mint a modernizálás egyik szószólója – az unitárius egyház tanainak – a korszellemnek megfelelő átfarmálására törekszik. Mondanivalója nem új, de ahogy azt elmondja vagy leírja, a frissesség erejével hat.

Figyelmet érdemlő az a bátorsága, amellyel Dávid Ferencnek legnagyobb érdeméül Jézus istenségének elvetését tartja. Szerinte az akkori unitárius egyház kettős miszsióval rendelkezik. Egyfelől bizonyítania kell, hogy eszméi a legszabadelvűebbek, másfelől humánus elveit a nyilvánosság közkincsévé kell tenni. Megítélése szerint az unitarizmus eszméi nem csak az egyházi, hanem a politikai és bölcseleti életben is képviselve vannak. Megállapítja, hogy az igazi erkölcsnek nincs szüksége a csodák és a legendák támogatására, s a tiszta erkölcsöt tekinti a modern kereszténység alapjának. Korának zavaros, békétlen időszakában, a XX. század hatalmas, de békés fegyverének az evangélium nevelő, türelmet előidéző filozófiai erejét mondja.

Lőrinczi István azért értékeli Perczelnében a „nő-apostol”-t, mert dogmatikus tételeket öntudatos lélekkel, erős

hittel és szeretettel visz a nyilvánosság elé. (Unitárius Közlöny; 1905. 6. sz.)

Józan Miklós, a későbbi püspök szerint Perczelnében a nyugati műveltség Kelet evangéliumával egyesül.

A Nők Világa című egyházi lap (1908. 1. sz.) Perczelné mindenütt megtalálja, ahol jótékonytságot, humanizmust és jóságot kell gyakorolni.

Az Unitárius Közlöny című lap (1916. 11. sz.) olyannak mutatja be, mint aki meg van győződve arról, hogy becsületes jó szándékkal jóvá lehet tenni az olyan ügyet is, melyet mások rossz hírbe hoznak. Emancipálni akarja a nőt, hogy önvédelemre és becsületes életre edződjék. Perczelné – írja az Unitárius Értesítő (1936. 2. sz.) – annak a világnak előfutára, amely a hitet összeköti a legtisztább gondolkodással.

Az unitárius egyház „nőapostola” 1925. december 31-én fejezi be életét Baracskán. Itt helyezik örök nyugalomra 1926. január 3-án, Józan Miklós, akkori budapesti lelkész szolgálatával.

A Perczelnére való emlékezést Nyiredy Gézánnak az Unitárius Közlönyben (1943. 8. sz.) megjelenő „Unitárius öntudat” című cikke eme soraival zárjuk: „Ő volt korunk hívó unitárius nagyasszonya. Írásaiban, felolvasásaiban harcol az anyagelvű kor felfogása ellen, egy szebb jövő feltámadásáért.” Végül Perczelné szavait ezekben idézi: „A mi haladásunkhoz hit szükséges, mely látnoki szemmel néz az eljövendő nemesebb korszak elé. Hit, mely nem köt, nem bilincsel le egy helyre, visz és lelkesít egy magasztos cél irányában.”

Kelemen Miklós

Homoródmementi harangok

Budapest, Nagy Ignác utca 2–4. Belvárosi köröngyeteg. Befordulok a kapun, és már tudom is, hogy merre kell mennem, hiszen hallatszik a harang, az istentiszteletre hívó harang. Furcsa, az épületben nincsen harang, és nem is úgy szól, mintha a fejem felett hímblózna.

De nem sok időm van ezen töprengeni, mert már az orgona is megszólal, és sietek, nehogy elkéssek. Tele van a templom, hiszen most van az őszi hálaadás ünnepe. Az Úr megáldotta szeretetével annak a vallásnak az ünnepét, amely – bár több évszázados – csak kicsiny közösségeket mondhat magáénak. Besüt a nap, és egészen különleges a fény, amint át-szűrődik a festett üvegablakon.

Aztán megkezdődik az istentisztelet. A lelkész, aki a szószéki beszédet mondja, ezelőtt két évvel még Homoródszentmártonban dolgozott. A bibliai vers, amit idéz és kibont, arról szól, hogy mi az, amit az Atya elvár a gyermekeitől. A beszéd pedig elmondja, mivel tartozna a halandó az Urának, ha erre igazán odafigyelne. (Ezt a figyelmet – amely egyszerűen csak szeretetből és alázatból tevődik össze – talán nem is tudatában kellene éreznie, hanem érzéseiben kellene tudnia az embernek.) De gyarláságunkban, a mindennapok forgatagában, megfeledekezünk alapvető kötelességeinkről. Legalább ünnepeken próbáljunk meg számot vetni önmagunkkal, és pótolni valamit óriási mulasztásainkból. A beszéd természetes volt, őszinte, és arra készítette a hallgatót, hogy befelé forduljon, hogy önmagába nézzen.

Következett az úrvacsorára felkészítő beszéd (kolozsvári teologina

szolgáltatta), amely mintegy folytatta a szószéken elmondottakat. Arról szólt, hogy az úrvacsora szeretet áldozat Istennek, és egyben emlékezés Jézus életére és halálára. Elhangzott a textus, Márk evangéliuma 14, 22–24. Furesán hangzik a napsugárban ragyogó templomban: „vegyétek, ez az én testem”; majd: „Ez az én vérem, a szövetség vére, ...” Furcsa érzés kerít hatalmába – Jézussal, Jézuson keresztül, az Atya próbálta érzékeltetni gyermekeivel a szeretetét. Azt a szeretetet, amely felé életük során az emberek csak törekedhetnek, de elérni nem valószínű, hogy sikerül. Földi létünk nem csak időben véges, lehetőségeiben, felfogó képességünkben is. Egy másik, emberi lehetőségekkel fölfogható szeretetmegnyilvánulása az Úrnak az a nap, a napsütés, mert onnan jön a fény, onnan jön a meleg, onnan jön maga az élet. Furesán keverednek bennem az érzések. A nap, meg Jézus, meg Jézus teste – de hol a nap teste, számunkra kézzelfoghatóan mi a nap? Hallgatom tovább a beszédet, a kenyérről, ami „maga az élet”, hiszen naponta fogyasszuk.

És a bor?

Aztán megkezdődik az úrvacsoraszertés. A két lelkész két felé indul a szószék előtt, és csodálatosan összehangolt ritmusban és koreográfiával adja a kenyérkockát – összevillan a tekintet, köszönöm, továbblép. Következik a bor. A kelyhet átnyújtja a lelkész, átveszi a hívő, belekortyol, összevillan a tekintet – lehet-e szóban kifejezni, mi minden van egy ilyen tekintetben? –, visszaadja, kendővel letörli, továbblép. Kifogy a kehelyből a bor, és egy kanocsóbból utánaöltötenek. Aranysárga ital bukkan elő a kanecsó

csőre – úgy ömlik át a kehelybe, mintha a szél lengetné az érett kalászat a mezőn. Hozzám ér a lelkész, átveszem a kelyhet – milyen illat ez? És akkor hirtelen megfogalmazódik bennem: az Úr szeretetének hordozója – a napsugár – miben sűrűsödik a legjobban? A búzaszemben és a szőlőszemben. Ebből lesz a kenyér és a bor – Jézus jelképes teste és vére. Várhat-e ember ennél több kegyet és szeretetet? Elég-e valaha is az a szeretet, amelyet emberi mivoltunkban tovább tudunk adni másoknak?

Vége az úrvacsorának. A szolgálattevők letakarják az Úr asztalát. Kitérítik a múlt századi hímzett terítőt, amelyen két aranykalász körbefogja a kelyhet. Amikor ellépnek az asztaltól, pontosan azon a körön, amit a két kalász képez, megpihen a nap sugara. Véletlen – mondják a szkeptikusok. Én úgy érzem, az Úr jelét adta annak, hogy ezen a napon kedves volt számára ennek a közösségnek az áldozata.

Áldással – imával újtára bocsátatik a gyülekezet. Szól az orgona, és ismét megszólalnak a harangok.

Természetes emberi kíváncsiságom nem hagy békén. Megkérdelem, hogy milyen harangok szólnak, és egyáltalán, honnan szól a harang. – Hangfelvétel. Minden vasárnap egy másik homoródmementi templom harangja szólal meg a magnószalagról.

Hát persze. Nincs itt min csodálkozni. Ez egy unitárius istentisztelet volt, erdélyi vallás, szolgáltak erdélyiek. Ha tehát Budapesten a Nagy Ignác utca 2–4. számú épületében imára, istentiszteletre hív a harang, akkor az a Homoród mentéről szól.

Betty Léb

IRF Konferencia Verbierben

Az elmúlt nyáron a svájci IRF (International Religious Fellowship) tagok vártak és láttak vendégül bennünket a Genfi-tó közelében fekvő városkában, a hófödte hegycsúcsokkal körülvett, lenyűgözően szép Verbierben.

Szálláshelyünket, a tágas faházat – melynek kényelmét egy héten át élvezhettük – 1800 m magasan találtuk meg későn éjszaka, az éber és barátságos verbieri lakók, valamint a helybéli rendőrjárőrök kitartó segítségével.

Annak ellenére, hogy ezen a déli vidéken szinte kizárólag franciául beszélnek, mégis majdnem mindenkiel tudtunk angolul vagy németül társalogni. Ha mégis nyelvi nehézségeink adódtak, a konferencia során szerzett tapasztalatainkból bátran meríthettünk, hiszen a találkozó témája a KOMMUNIKÁCIÓ volt. Házigazdáink különféle csoportos játékokat találtak ki, előadásokat szerveztek, sőt meglátogattunk egy telekommunikációs központot is. Alkalmunk adódott kipróbálni, hogyan fejezhetjük ki érzéseinket, gondolatainkat, elképzeléseinket vagy tapasztalatainkat anélkül, hogy nyelvünket és hangunkat használnánk.

Jártunk sóbányában, festettünk kerámiát, csónakáztunk barlangtávon, és megmáztunk egy 2400 méter magas hegycsúcsot, ahol mindannyian kedvünkre hógolyózhattunk!

A napokat áhítattal zártuk, majd a közös éneklés, énektanulás következett, melyet Miklós Levente kísért gitárján.

A hét során két alkalommal hosszú órákat töltöttünk el azzal, hogy az IRF jövőjéről, tevékenységeiről és az elkövetkezendő konferenciákról beszéljünk. Az utóbbi téma nekünk magyaroknak és az erdélyi fiataloknak egyaránt különösen fontos volt, hiszen 1996-ban Erdélyben, 1997-ben pedig egy magyarországi városban kerül megrendezésre a nyári, nemzetközi találkozó.

Célunk és szándékunk, hogy Erdélyben és Magyarországon is minél több fiatal résztvevője legyen a konferenciának, így minden lehetőséget megragadunk, hogy Európán kívüli országokból is fogadhassunk régi illetve leendő IRF tagokat.

Végezetül ezúton is szeretnék mindannyiunk nevében köszönetet mondani a Magyarországi Unitárius Egyház és az IRF vezetőségének, hogy lehetővé tették számunkra az elutazást, részvételünket, új barátságok megszületését és a már meglévő ismeretségek megerősítését!

Szeretettel várom minden érdeklődő jelentkezését, aki szívesen részt venne az IRF tevékenységeiben, és az elkövetkezendő konferenciák szervezésében.

Fodor Ildikó

Pécsi Balázs, Miklós Levente, Tompa Katinka, Fodor Ildikó, Gyerő Dávid, Vadady Barbara

Magyarságkutatásunk helyes útja

Kettős kötésben címmel portréfilmet láthattunk László Gyula professzorral a TV 1. késő esti adásában szeptember 10-én. A címben jelzett kettősség végigvonul a nagy magyar tudós életén éppúgy, mint a tudományos kutatásaiban feltáruló magyar történelemben.

Az ősi unitárius családból származó tudós kettős indítatásról beszél. Édesanyjától a lírai természetét, a művészhajlamát, édesapjától pedig az értelem fegyelmét a tudományos vénát örökölte. „Részben anyám, részben apám életét élem.”

Ifjúkora kettős álma is megvalósult, hisz nagy festő és nagy történész szeretett volna lenni. Ha nem csinált volna mást, mint a tudományos pontossággal megalkotott 50 kép a hon-

foglaló magyarokról és a kettős honfoglalás tudományos megalapozása, akkor is beteljesítette ifjúkori álmát. De ő a teljes életet mutatta be a magyarságról mind a régészetben, mind a képzőművészetben.

A kettős honfoglalás szellemében a magyarság kettős történetéről is szólt, ami még tudományos alapossággal nincs kidolgozva. Eddigi kutatásai alapján, amit a magyar, orosz krónikák, bizánci források, török feljegyzések, az avarokori és honfoglaláskori temetkezések, a nagyszentmiklósi kincsek, névtani kutatások elemzése révén tárt fel, egy páratlanul izgalmas ténnyel tükröz a magyarságról.

Az egy gyökerű, de ténylegesen egymás mellett, alatt és fölött élő né-

pességből gyúródott egybe a mai magyarság.

Az orosz krónikák is első menetben nagy tömegű fehér ugorokról, később fekete ugorokról (Árpád népe) tesznek említést. De ha a zenei kutatásokra is nézünk, az úri osztály zenéje, amely mindig Európához igazodott, párhuzamosan ott élt a népi zene keletiességét megőrizve. Ebben a feltárásban másik nagy tudósunk, Bartók Béla is úttörő munkát végzett. Bízunk benne, hogy népünk életének tudományos bemutatása méltó folytatónak talál az új tudós nemzedékben. Kérjük Istent, hogy továbbra is őrizze meg nagy tudósunk szellemi frissességét, és irányíthassa az új nemzedéket a helyes úton.

Felhős Szabolcs

„Az igazság az Isten
tisztessége,
emberé csak ha rálel,
s aszerint él.”
Ratkó József

Új VILÁGLÁTÁS

A szabadelvű protestáns kör irodalmi pályázatára beérkezett alkotásokból adunk közre:

„Csak tiszta forrásból”

Hogyan jelenítsük meg a nemzetet?

(Bartók Béla népzenei előfutára az unitárius Edvard Grieg)

A bartóki évforduló kapcsán emlékezzünk meg Bartók Béla unitárius előfutáráról, a norvég Edvard Griegről (1843–1907), aki nemcsak szeretett Norvégiájához, hanem a tiszta jézusi hithez is szorosan kötődött.

„Nehéz egy nemzeti iskola megalapítójának lenni. Hazafias himnuszokat, népdalok modellértékű feldolgozását várják Öntől. Önnek kell megadnia az országnak a zenei identitását, együtt kell működnie nemzeti drámaírókkal, hogy létrehozzák az új színházat, amely a nyelv egyedi voltát is reprezentálja, és megrajzolja a vidék hőseit.”

Grieg, aki 150 évvel ezelőtt született, e felvázolt küldetést példamutatóan teljesítette. Úgy érezzük, munkáiban mindig is tudatosan jeleníti meg a norvég nemzetet. Ez persze sok esetben kicsit hivatalossá teszi, s nem tesz jót műveinek.

Emiatt végig ott leselkedik rá az ünnepélyes semmitmondás. Amikor meg lehagyja a pózokat, a könnyű folklorizmus, a szalonnos csábítás és a szentimentalizmus fenyegeti.

Griegben nincs meg egy Sibelius vad eredetisége, egy Falla arisztokratikus szigorúsága, egy Bartók újrateremtő génusza. Az ő zenéje gyakran csak a második vonalat jelenti. Az biztos, hogy a melódiára való rátalálásnak van valami közvetlen bája, frissek a színei és magukkal ragadóak a ritmusai. Az is igaz, hogy tiszteletre méltó a hangszerezése, festői érzéke igazi gyöngyszemeket eredményez, és a harmóniai nem banálisak.

De zenéjét hallgatván gyakran eszünkbe juthat Debussy gonosz, de igaz mondása:

„Az ember a szájában egy rózsaszín és aranyos kis bonbon ízét érzi, amely mintha hóval lenne megtöltve”. Ám mégsem ez jelenti a teljes igazságot. Grieg kis termetű, törekény férfi, ragyogó kék szemekkel mindig vidám, energikus művész volt.

Igazságszerető, tisztalelkű emberként az ifjúságot is pártfogolta.

Liszt Ferenc is felfigyelt tehetségére, s egy dicsérő levéllel tisztelte meg a norvég zeneszerzőt, aki Rómába utazva találkozott az ünnepelt mesterrel. Liszt segítségével, bátorítása sokban hozzájárult Grieg fejlődéséhez.

1863-ban Koppenhágában döntő jelentőségű esemény volt zenei pályafutásában találkozása R. Nordraakkal, aki felhívta figyelmét a norvég népzeneire. Eleget akart tenni kora kihívásának,

s 1871-ben Oslóban zenei egyesületet alapított. 1874-ben pedig Ibsen kérte fel, hogy a Peer Gynthez komponáljon zenét. Ezt a leghíresebb művét 1877-ben mutatták be. Ma is hallgatva muzsikáját, tagadhatatlan örömet érzünk. Minderről meggyőződhetünk a Musique complète avec orchestre-t hallgatva, amely 6 lemezből áll, részben egészen újak, részben már kiadták őket néhány éve. Neeme Järvi ebben gyűjtötte össze az ismert vagy a ritkább, esetleg kiadatlan műveit. Szép kiadvány egy 260 lap terjedelmű szövegkönyvvel, fordításokkal és kommentárokkal.

Szép és erőteljes interpretáció a kitűnő göteborgi zenekar előadásában, amely színekben gazdag, és képes finom elmosódó színek érzékeltetésére is.

A Peer Gyntben csodálattal fedezhetjük fel azt a teljesen új erőt, amely a legtöbbet szapult részletekben új életre kel Ibsen darabjának gyakran szürrealista szövegkörnyezetében a szereplők, a norvég nyelv dallama, a szólóénekesek, a kórusok és a fiatal Trollok révén. A piano-concerto, Az ifjúság szimfóniája, a Holberg-szvit, s a Norvég táncok mellett érdeklődéssel hallgathatjuk Bergliot melodramáját, beleéléssel az Egy déli kolostor előtt c. darabot és szenvedéllyel a Hegyi foglyot. Az ember elragadtatással hallgatja a darabokból sugárzó nosztalgiát, miközben a melankolikus hatás olykor szívszorítóvá válik.

1885-ben Trolldhaugen közelében egy kis hegyi villában telepedett le, amely zárandokhely lett.

Utolsó nagy műve a Négy zsoltár kíséret nélküli kórusra, a 19. századi kórusirodalom egyik legkiválóbb darabja.

Zenéje hatással volt a francia iskolára, Debussyre és Ravelre. A maga korában gyakran merészen számító harmóniavilágával és szerkesztéstechnikájával a modern népdalfeldolgozás egyik úttörője lett, amit itthon Kodály és Bartók tetőzött be. Bartók Béla nagy tisztelettel volt a folklór kiaknázója iránt.

Hitvallásukban is közösek voltak. Első angliai útján 1888-ban találkozott az unitárius hittel és szellemiséggel, amelynek elkötelezett híve lett. Bergenben temetésén 1907-ben Kierkegaard koppenhágai unitárius lelkész szolgált.

Hamvait egy sziklába helyezték el Trolldhaugen közelében.

Minden műértő unitárius atyáinkfiának figyelmébe ajánlom a feledésbe merült zenei egyéniséget, s Grieg muzsikáját.

Felhős Koppány

Ha egyszer...

Ha egyszer még
kezed után kapnék,
nyújtsd ki felém,
mosolyogjál,
lógass szívemnél fogva
a mélybe –

kín így nekem,
de el ne engedj.

Szabó Előd

Kis magyar zsoltár

Sánta Ferencnek

Az Úrnak terhe rajtam.
Nehéz teher a némasága.
Bezárta lázas szívem
éneket virágzó magányba.

Ám az én hitem fényes.
Én fölesküdtem a reményre.
Nem sebez a csönd. Vagyok
Istennek énekes cselédje.

Fazekas István

Ima?

Ember vagyok, Uram!
Júdás-ember!
Még ő is jobb volt nálam,
Ő csak egyszer árult el.
Én naponta megteszem.

Szerencsi Erika

Egyházközségeink életéből

Kocsord

Szept. 24-én Kocsordon, október 31-én Vásárosnaményban úrvacsorát osztottunk az őszi hálaadás jegyében. Kocsordon Ördög Béláné presbiter asszony adta az úrvacsorai jegyeket, Vásárosnaményban Felhős Szabolcsné Csizsár Sarolta süteményei tették gazdaggá a hagyományos szeretetvendégséget.

Az ünnepi bibliaolvasás tárgya a 100. zsoltár volt, az örömteli hála és Isten örökké tartó szeretetének éneke. A prédikáció a Fil. 4.6. alapján arról szólt, hogy aggodalmaskodásunkkal szembe kell állítanunk a hálaadást, hogy kéréseinket a hálaadás jegyében vigyük Isten elé. Az agenda az 1. Kor. 11.26-ból azt a gondolatot ragadta meg, hogy az úrvacsorával Jézus halálát hirdetjük mindaddig, amíg újra el nem jön. Jézus második eljövetele, tudományosan: a paruzia, nekünk, unitáriusoknak legyen a lelki viszontlátás élménye.

Jézus bármilyen anyagi üzenethordozója, akár tulajdon teste is, az ő lelki eljövetelét szolgálja. Erre készülődve hirdetjük Jézus halálát az úrvacsorával is.

Október 1-én vasárnap Mátészalkán példátlanul sikeres véradást szervezett Székely Ferencné Pankotai Borbála, egyházközségünk buzgó pénztárnoka. Az alapos, fáradságot nem kímélő szervezés eredményeképpen 97 jelentkezőből 80-an adtak vért az oly sok rászoruló beteg részére.

A szervezést társadalmi szervezetek is támogatták, valamint a helyi sajtó és a polgármesteri hivatal. A megyei lapok kitüntető elismeréssel honorálták az eseményt. Kevés ilyen horderejű magánkezdeményezést jegyez a környék krónikája.

– Számos kisebb-nagyobb turistacsoport kereste fel templomunkat a nyár folyamán. Mindegyikük között legnépesebb volt a nyíregyházi Apáczai Csere János gyakorló iskola két nyolcadik osztályának látogatása okt. 4-én. Zsúfolásig megtöltötték a templomot, és a lelkésztől csak kiegészítést kértek egyikük előadásához. Kellemes meglepetésként ért bennünket, hogy templomunkról és vallásunkról szerzett gazdag ismeretanyaggal készültek a felkeresésünkre.

Ők is, mint minden más látogató visszavágyik hozzánk, mert itthon érzik nálunk magukat.

Tájékoztató az Unitárius Ifjúsági Kör (UNIK) megalakulásáról.

1995. szeptember 30-án 24 unitárius fiatal és felnőtt közös elhatározásából Budapesten, a Högyes E. utcai gyülekezeti teremben megalakult az UNIK. Legfontosabb feladatunknak az unitárius fiatalok összefogását tekintettük. Ennek megvalósítása érdekében havonta egyszer (a hónap utolsó vasárnapján) összejövetelt rendezünk. Minden második alkalommal fiatalok tartanak előadást vallásunkról és annak helyzetéről, a többi valláshoz való viszonyáról.

Várunk közénk minden fiatalot, akik kedvet éreznek bekapcsolódni munkánkba. A kör 1995. október 29-én 17 órai kezdettel rendezte meg első összejövetelét a Nagy Ignác utcai templom gyülekezeti termében. Működésünkről bővebb információt József Dénestől kaphatnak (Tel.: 250-0457 este)

Szeretettel várunk minden érdeklődőt

Bencze Margit és Schmidt Dániel titkárok

Füzesgyarmat

A nyári hónapok nem a sikeres hónapok közé tartoznak egyházi élet szempontjából. Július és augusztus hónapban is egy kivétellel megtartottuk minden vasárnap az istentiszteleteinket. Az egy alkalom augusztus 13. volt, amikor Erdélyben voltunk, a szokásos évi szülőföldlátogatáson.

Július 22-én kedves alkalomra került sor, az első ilyenre alföldi papságunk ideje alatt. Ungi Lajosné, újabb szimpatizánsunk újonnan vásárolt és kijavított házát áldottuk meg, szenteltük meg. Adja az Isten, hogy áldozatos munkájának eredményét sokáig élvezhesse és Istenével jól érezhesse magát magányos életében és várhassa haza szeretteit minden hétvégi alkalommal!

Amint említettük, otthon jártunk Erdélyben augusztus 7 és 19 között. A közbeeső vasárnapon Jobbágyfalván voltunk templomban. A testvérgyülekezet szerető üdvözlését tolmácsoltuk és hoztuk el azok számára, akik felejtethetetlen napokat töltöttek együtt a Nyárad partján. Jövőre jó lenne itt az Alföldön ápolni a barátságot.

Augusztus 27-én vasárnap tartottuk a mindörökké fájdalmasan szép díjkiosztó ünnepségét közös alapítványunknak, a „ZS. NAGY LAJOS HUNOR EMLÉKALAPÍTVÁNY”-nak. Most már a harmadik alkalommal került erre sor. Felidéztek a névadó emlékét, ifjúságunkat, reményeinket, álminkat megerősítettük az emlékezéssel, mindazt, ami neki félbemaradt egy örökkévalóságba vezető úton. Kiosztottuk a Kuratórium által odaítélt emlékdíjakat a pályázóknak. Egy ismeretlen, amerikai gyógykezelésre szoruló fiúcskának Balogh Róbertnek is juttattunk 2.500 Forintot. A többi díjat a következők kapták: Benedek Tamás 2.500, Nemes Erzsébet 2.500, Csák Erika 2.000, Szénási Bernadette 3.000, Szénási András 3.000, Balázs Zita Réka 2.000, Szénási Magdolna 4.000, Balázs Noémi Kinga 3.500, és Szabó Andrea 4.500 Ft-ot. Ifjaink középiskolások, kettő főiskolás és egy egyetemista. A pályadíjjal megkapták a szép kivitelezésű emléklapot. A díjakat a családfő, az emléklapot a lelkész nyújtotta át. Legyen áldott az emlékező lélek, legyen áldott az emléke annak, akinek nevét viseli alapítványunk, legyenek áldottak az alapítók és mindazok, akik anyagilag támogatták és támogatják e csodálatos emberi jószándékot. Alapítványunk továbbra is várja a támogatásokat és minél több ifjúnak a pályázását. Legyen a minél többszöri és minél nagyobb ajándékozás legalább enyhítő balzsam azok számára, akik örökre szívükbe zárták a tragikusan elment fiatal fiút!

Augusztus utolsó vasárnapja volt a teadélután alkalma is. A szokásos templomi ifjúsági istentisztelet után az imatermünkben elfogyasztottuk az erre az alkalomra készített agapét. Jól éreztük magunkat, mi akik megjelentünk itt.

(Részletek a füzesgyarmati Unitárius Kereszténység c. kiadványból)

Felhívás

A szokásos, évi, Dávid Ferenc halálára emlékező koszorúzást november 12-én, vasárnap 1/2 1 órakor tartjuk a XI. kerületi Dávid Ferenc utcai emléktáblánál.

November 15-én, szerdán, 11 órakor emléktábla leleplezés lesz Pestszentlőrincen a Dávid Ferenc utca és a Barcika téri sarkán lévő óvoda falán. Az emléktábla Sepsí Kovács Éva pestszentlőrinci hívünk adománya. (A hely megközelíthető a Határ úttól 50-es villamossal a Béke térig, onnan 193-as busszal tovább.)

Beszámoló az Egyházi Képviselő Tanács szeptember 30-án megtartott üléséről

Az 1995 III. negyedévi ülést, időben szinte egybeesve az őszi hálaadás ünnepével, úgy is tekinthetjük, mint a gazda számvetését betakarítás után, megállva a csűr kapujában, a pince gádjában, számolva, vajon jól gazdálkodott tavaszon meg nyáron. És ezek után az égre tekintve hálát mond a segítségért, amely nélkül munkája aligha eredményezhette volna a bő aratást.

Az Egyház őszi számvetése ugyancsak megleléssel tölthette el a Képviselő Tanács tagjait, jóllehet nem lehetett említés nélkül hagyni azokat a kedvezőtlen eseményeket sem, amelyek nélkül a meglelégedettség maradéktalan lett volna.

Az ülés a püspök megnyitója után meghallgatta a főgondnok beszámolóját, megemlékezve előjáróban egyházunk jeles tagjáról, Bartók Béláról, halálának 50. évfordulója alkalmából.

Ezt követően az elmúlt negyedév elnökeleg elintézt ügyeit ismertette, és kérte a Képviselő Tanács jóváhagyását, amelyet az meg is adott.

Beszámoló hangzott el ezután a Heltai Gáspár Kft. tevékenységéről és gazdasági helyzetéről.

Örömmel nyugtázták a jelenlévők, hogy nyugdíjasaink állami támogatását 1995 évre az állam biztosította.

Majd beszámoló hangzott el jogtanácsos részéről az egyházi ingatlanok helyzetéről, különös tekintettel a budapesti templomos épületekre, melyeknek állami visszaadása elsőrendű érdeke az Egyháznak, jövőbeni tevékenysége szempontjából.

Döntés született az egyik magyarkúti ingatlan visszavásárlásáról, valamint egy budapesti ingatlan árubabocsátásáról, melynek bevétele megoldást jelentene a lelkészek lakásproblémáinak.

Ugyancsak határoztak a képviselők a debreceni és a hódmezővásárhelyi egyházközségek lakáshelyreállításának támogatásáról.

Támogatást szavazott meg a Képviselő Tanács a Duna Televízió és az Evangéliumi Színház részére, illetve segélyek kiutalásáról döntött.

Ismertetésre került a továbbiakban az október 13–15 között megtartandó teológiai konferencia programja, a Dávid Ferenc Egylet közgyűlés összehívásának szükségessége, valamint könyvkiadások előkészítése a milicenterániumi ünnepségek keretében.

A hosszú nyúlt ülés után a résztvevők azzal a jóleső tudattal állhattak fel, hogy Isten segítségével gazdag termést takarítottak be az őszi hálaadás ünnepére.

Mikó István
főgondnokhelyettes

Tudósítások, hírek

A svédországi magyar protestáns gyülekezetek lapjának „Új Kéve” utolsó száma, (II. évf. 4. sz.) közli Molnár-Veress Pál lelkész rövid tudósítását „Építőkövek a reményhez” címen, miszerint:

„Vendéglelkész szolgálatával kezdődött az istentiszteleteink őszi sora. Régi ismerőst köszönthettünk Kászoni József egykor homoródszentmártoni, ma budapesti unitárius lelkész személyében, aki most rokonlátogatásra, magánszemélyként érkezett a svéd fővárosba. Kérésünket, hogy szolgálja újból közöttünk, örömmel elfogadta, s örömmel fogadta őt is előbb Västerås, majd Stockholm gyülekezete. Prédikációjában érdekes párhuzamba állította a felvilágosodás korának szabadság, egyenlőség, testvériség – azóta is csak álomnak maradt – hármass jelszavát a korinthusi levél hit, remény és szeretet-hármassával, melyek közül ez a szeretetet jelöli legnagyobb értéként. Korunkban azonban – s ezt nap mint nap tapasztaljuk – a legégetőbb szükség a reményre van.”

A „The Canadian Unitarian” szeptemberi, harmadik negyedévi száma közöl írásokat azokról a lelkészekről és teológusokról, akik az idén meglátogatták Kanadát, illetve az Egyesült Államokat. Így értesülhettünk arról, hogy Zsigmond Kinga Réka végzős teológiai hallgató, jelenleg Homoródszentpéterre kinevezett gyakorló segédlelkész, a nyár folyamán hosszabb időt, két hónapot, töltött kanadai meghívásra többek között a Vancouverhez tartozó Beacon-i egyházközségben Frances Buckmaster lelkész nő vendégeként.

Ugyanebből a lapból olvashatunk arról is, hogy Kászoni József részt vehetett az idén a kanadai unitáriusok évi közgyűlésén, amelyet Torontóban tartottak májusban, és ennek keretében beszámolhatott a Magyarországi Unitárius Egyház ez évben elért eredményeiről, az egyházközségek életéről, hírekről a „45 percben a világ körül” programjának a keretében. Ugyanennek a műsornak még két másik meghívott előadója volt: az Egyesült Államokból Natalie Gulbrandson, az IARF elnöknője, valamint Andrew Hill edinburghi unitárius lelkész. Az előadás, amint azt a címe is sejteti 45 percen kalauzolta el a hall-

gatókat a nemzetközi unitárius élet bemutatására.

1995. szeptember 13-án a nyíregyházi evangélikus templomban du. 6 óráról ökumenikus istentiszteletre gyűltek össze az ottani evangélikus és más hitágazathoz tartozó felekezetek tagjai. Istentisztelet keretében, amely nem kevesebb mint tíz lelkész szolgálatát jelentette, Gavrucza Tibor ref. esperes-lelkész Erdélyből, Szauer Miklós r. kat. plébános Adáról (Vajdaság), Fodor Viktor ev. kórházlelkész Budapest, Konya András ortodox pap Ukrajnából, Kelemen István ref. lelkész Erdélyből, Kászoni József unit. lelkész Budapest, Sztankó Gyöngyi ev. lelkész Nyíregyháza, Usz István magyar ortodox pap Nyíregyháza, Laborczy Géza ev. lelkész Nyíregyháza, Csernák István metodista lelkész Nyíregyháza, a szolgáló lelkészek mindenike 2–3 percet beszélt a Hegyi Beszéd különböző, tíz részre osztott fejezetéről. Minden beszéd után Gryllus Dávid és Vilmos „Hegyi beszéd” című zeneműve egy vonatkozó része hangzott el, mely ősbemutató is volt egyben, hiszen közönség előtt akkor játszották a jól ismert zenészek legújabb szerzeményüket.

A műsor végén Bazorádi Zoltán esperes mondott imát és köszöntőt a gazdag program befejezéséért.

A találkozó az 1996-os tiszadobi tábor előkészítésének záró akkordja volt.

Megjelent „A levél” c. folyóirat legújabb szeptemberi száma, amely a svájci magyarnyelvű protestáns gyülekezetek értesítője. Írásokat közöl a svájci gyülekezetek életéből, folytatást Szölőssy Pál tollából a kárpát-aljai magyar kisebbség életéből, közli a gyulai 5. Magyar Ökumenikus Találkozó zárónyilatkozását, és meghívót a zürichi ökumenikus istentiszteletre, melyen az 1956-os forradalomra emlékeznek. Meghívott vendégeik Tőkés László a Királyhágó melléki Református Egyházkerület püspöke és Tempfli József nagyváradi római katolikus püspök.

A folyóirat évente háromszor jelenik meg, ezután is szívesen olvassuk és közlünk rövid összefoglalót a Svájcban élő protestáns magyarok életéből.

Könyvesboltunk ajánlataiból

Az Európai Protestáns Magyar Szabad-
egyetem kiadványai:

Hit-Művészet a jövő szolgálatában 1.
(EPMSZ, 1975)

A megújulás útján 1/7
(EPMSZ, 1976)

Csak tiszta forrásból 12
(EPMSZ, 1980)

Vándor Györgyi; Pál levele az
Európabeliekhez
(EPMSZ, 1977)

Együtt Európában
(Útitárs Kiadó, Oslo- Bécs 1971)

Mikó Imre; Huszonhét év.
Az erdélyi magyarság politikai története
(EPMSZ, 1978)

Pap László; Tíz év és ami utána
következett 1945-1963

Szabó Zoltán; Terepfelverés
(EPMSZ, 1987)

Szabó Zoltán; Ősök és társak
(EPMSZ, 1984)

Harmat Pál; Freud, Ferenczi és a
magyarországi pszichoanalízis
(EPMSZ, 1986) vászonkötésben

Domahidi Miklós; Patkolni kell
a bársonyt
(EPMSZ, Unió/Budapest/1991)

Nyugati magyar tanulmányírók
antológiája – 1987.
(EPMSZ, 1987)

Vályi Nagy Ervin; Minden idők peremén
(EPMSZ, 1993)

Domahidi Miklós; Könyörtelen évek
(EPMSZ, 1988)

Nyugati magyar esszések antológiája –
1986.
(EPMSZ, 1986)

Domahidi Miklós; Az osztrák vádlott
(EPMSZ, 1916)

Peisy Rezső; Malomkövek között
(EPMSZ, 1977)

Unitárius műsorok

November 24. péntek
13.30 Kossuth rádió
„Egy az Isten”
unitárius félóra

Esketések

Ágoston Attila és Hodos Katalin

Bazsó Gábor és Józán Ildikó

Kubátov Gábor és Fazakas Ágnes

Isten gazdag áldását kérjük az ifjú
párok életére.

HALOTTAINK

Dr. Vernes László emlékezete

A nevezetes torockói Vernes család
egy éven belül eltávozott második sar-
ja, László, 1910-ben született Brassó-
ban. Középiskolai tanulmányait a ko-
lozsvári Unitárius Gimnáziumban vé-
gezte. Az impériumváltás kilátástal-
anná tette az egész család egzisztén-
ciáját, s főleg a fiatalok jövőjét; ezért
1929-ben repatriáltak édesapjával,
Gyula bátyjával és húgával együtt
Nyíregyházára, ahol az apa ügyészi
állást kapott.

Jogi diplomáját a m. kir. Pázmány
Péter Tudományegyetemen szerezte
meg (ahol 50 évvel később aranydip-
lomát is kapott). 1942-ben Nyíregyhá-
zán ügyésznek nevezték ki, de – mint
tartalékos hadnagyot – hamarosan
behívták katonának. 1944 októberé-
ben orosz hadifogságba esett, ahon-
nan csak 1948 júliusában került haza.
Ekkor visszakapta ügyészi állását, de
1950-ben édesapja korábbi ügyészi
elnöksége miatt elbocsátották. A forra-
dalom után sikerült közjegyzőként
visszakerülnie a nyíregyházi bíróság-
hoz. Ebben a munkakörben dolgozott
nyugalomba vonulásáig, 1976-ig.

Nőtlen volt. A fogságból hazakerül-
ve, a legnehezebb években együtt la-
kott szüleivel és testvéreivel, hogy se-
gítségükre tudjon lenni. Szülei halála
után senki sem maradt már a csalá-
dól Nyíregyházán; Gyula bátyja Pécs-
re költözött, húga a Pesten élő gyer-
mekei közelébe akart kerülni, s így ve-
le együtt László is Pestre költözött.

Nyugodtan mondhatjuk, hogy nem
csak jó unitárius volt, hanem azt is,
hogy csaknem egész életében az Uni-
tárius Egyházat szolgálta: 1964 és
1983 között a nyíregyházi szórvány
gondnoka volt; később tagja lett a bu-
dapesti presbitériumnak; haláláig tagja
volt az Egyházi Főtanácsnak, az Egy-
házi Képviselő Tanácsnak, s ez utóbbi
keretében olyan munkatársam volt az
Állandó Vegyes Bizottságban, aki tár-
gyilagosan, jogszerűen és szívvel-lé-
lekkel küzdött minden jobbitó és fej-
lesztő szándékú elképzelés megvaló-
sításáért, mígcsak egyre súlyosbodó
betegsége meg nem akadályozta a
megjelenésben. Markáns alakja most
is elémtünik elárvult szokásos ülőhe-
lyére tekintve, a templom második ré-
szében: a vasárnapi istentiszteletek-
nek ugyanis elmaradhatatlan résztve-
vője volt.

Ez év április 18-án szólította magá-
hoz az Úr. Hamvait április 25-én bú-
csúztatta Szász János lelkész a Far-
kasréti temető halottasházában, ahon-

nan – kívánságának megfelelően –
Nyíregyházára szállították; a családi
sírboltba helyezés alkalmával Bajor
János debreceni lelkész mondott érte
imát, és áldotta meg hamvait.

Jóságos természete volt; egész éle-
tében szeretetet adott, és őt is min-
denki szerette, tisztelte, becsülte. Rá
gondolva János evangéliumából jut-
nak eszembe Jézus szavai: „Mert pél-
dát adtam néktek, hogy amint én tet-
tem veletek, ti is úgy tegyetek”
(Jn. 13, 15.)

Áldott legyen az emlékezetel

Dr. Nyiredy Szabolcs

Szabó József

74 éves

Fitori Mihály

93 éves

Egyed Gábor

75 éves

Stenzel Károly

81 éves

Isten adjon csendes pihenést eltávozott
testvéreinknek az anyaföld ölén, lelkük-
nek örök üdvösséget, a hátramaradott gyá-
szolóknak pedig vigasztalást.

Lapzárta minden hónap 6-án
van. A később beérkezett írások-
kal szerkesztőségünk csak a kö-
vetkező hó lapzártáig tud foglal-
kozni. Kérjük ezt a beküldendő
írásoknál figyelembe venni.

Laptulajdonos:
Magyarországi Unitárius Egyház

Főszerkesztő:
Bencze Franciska

Szerkesztőbizottság:
Gálffy Gábor, Kászoni József,
Muszka Ibolya, Nyitrai Levente

SZERKESZTŐSÉG CÍME:
V., Nagy Ignác utca 2-4. Budapest, 1055.
Telefon/fax: 111-2801
Terjeszti a Magyarországi Unitárius Egyház.
Előfizethető:

egyházi központunkban, a lelkészi irodákban,
vagy egyházi csekken, Unitárius Élet jellegével.
Évi előfizetési díj: 600,- Ft.
Egyes szám ára 50,- Ft.
Megjelenik havonta.
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk
vissza.

Felelős kiadó:
Heltai Gáspár Kft.

Index: 25 842

Készült a Cerberus Kft. gondozásában
(Budapest V., Kálmán Imre u. 23.
Tel.: 132-3511)

Felelős vezető: Schmidt Gábor

HU ISSN 0133-1272